

Передплата
на «РУСЛАНА» вносіть:
в Австрії:
за півріччя . . . 20 кор.
за рік . . . 40 кор.
за чотири роки . . . 170 кор.

За границею:
за цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з висилкою двічі
в тижні 5½ доларя, або 10
рублів; з висилкою по субо-
тах 4½ доларя, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Руслановкх псалмів М. Пашкевича

Виходить у Львові по два
крім неділь руских свят
о 5½ год. по полудні.
Редакція, адміністрація
експедиція «Руслана» при
ул. Осолоїнських ч. II. партер
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовского в параді Гав-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.—
Рекламації неопечатані в
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні доносеня по 30 сот.
від стрічки.

Москвофільський посів.

(+) Наша народна робота около релігійного, національного й культурного українсько-русского народу подібна до роботи сего євангельського робітника, що обробляв і засівав своєю ниву, а прийшов диявол і насіяв єму кукодь. От як і наші народнолюбці заходять ся около релігійного, національного і культурного розвитку і поступу нашого народу, священники проповідують слово Боже, священники учителі і інші народолюбці розповсюджують проповідь, судять і скрипляють народну свідомість в широких верствах суспільних і посеред шкільної молодіжї, дбають про єї науку і образovanje на народних основах, а приходять москвофільський шкідник і занешисть єю народну ниву москвофільським кукодем, котрий пособляє розростови того бурянн, який так страшно розростає ся на нашій народній ниві, заглущує здорове зерно, ширить деморалізацію, фарисейство, дволичність, безхарактерність, одним словом монрак в живім тілі або гриб в будівлі точить єсе і розаджує, та нищить добру роботу.

Що така диявольська робота у нас робить ся москвичами зовсім систематично по бурсах і всяких институтах і пансіонах, де деморалізує ся учеників і учениці переробляючи їх під проводом спроваджуваних з Московщини «гвернанток» а і тутеш-

них «дѣлателей» на православних істиннорусских, про се ми вже нераз писали, а часописи наших галицьких москвичів називали указуване на дійсну правду, на їх шкідну роботу доносами. Послухаймож, як они самі величають ся своєю роботою, своїми успіхами, а щоби не відказували на нас, що ми підписуємо їм то, чого они не сказали, що ми перекручуємо. Ось що пише сей дневник:

«В галицьких правительственных гимназиях выдержали зь концемъ минувшого школьного года экзаменъ зрѣлости 100 юношей, признающихся членами русскаго народа, т. е. исповѣдующихъ культурно-національнє единство того русскаго народа. Сотня новихъ интеллигентовъ, число внушительное, которому не может не порадоваться весь нашъ народъ. Такого числа ми не достигали никогда, и не безинтересно будетъ пролѣдить причины этого столь отраднє явления, и вообще очень быстрого роста числа нашей молодой интеллигенции за послѣдніє годы.

«Академическій Кружокъ» насчитываетъ зь свои послѣдніє годы, зь єру паденія русской національной идеи, зь эпоху ужасныхъ гонимій, не меньше на все го 30—40 человекъ. «Дружескій» зь первые годы своего существования 40—50 человекъ, теперь же, по истечени 15 лѣтъ, одинихъ неволежниковъ (Дуликивичицѣ) будемъ имѣть 100 человекъ. Прогрессъ замѣнательный, хотя бы по той причинѣ что нынѣшняє вѣра, и нынѣшняє система воспитанія зь нашихъ среднеучебныхъ за-

веденіяхъ далеко не лучшая временъ гонителя нашей идеи гр. Каз. Бадени и єиохи предѣлательствованія кр. школьному Совѣту Мнх. Бобржинскаго. Разница зь развѣ зь томъ, что зь галицькой средней школѣ учителя поляка все болѣе и болѣе смѣняють несправнено болѣе опасный съ русской національной точки зрѣнія — мазиновскій педагогъ (український). Польскій педагогъ навязывалъ нашей молодежи, украинское лжеученіє болѣе по приказу шаблоно по обязанности возложенной на него антирусской системой, учитель же украинофилъ, тотъ считаетъ своимъ явнымъ святейшимъ, патриотическимъ долгомъ передѣлывать крученыхъ єго попеченію и воспитанію мальчииковъ русскихъ зь украинцевъ, онъ влагаетъ зь єто всю свою душу, на єто затрачиваетъ половину всѣхъ своихъ педагогическихъ усилій. Къ несчастью русской молодежи — вся казенная система воспитанія на сторонѣ украинскаго педагога, русская книга, хотябы строго научного или беллетристического содержания — считается чѣмъ то преступнымъ, чтение єя учениками считается чѣмъ про равнымъ чуть ли не государственной измѣнѣ. Учебники и всѣ научныя пособия кь исторіи и исторіи литературы («українсько руской») являютъ ся просто надругательствомъ надъ исторической правдой и здравымъ смысломъ. Но не только учителя этихъ двухъ предметовъ официально, ex-cathedra, навязываютъ ученикамъ свое ученіє, украинские педагоги даже во время уроковъ естественныхъ наукъ или математики ухищря-

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудник.

Оповіданє із записок ірландського пароха.

Переклав Володимир Держирука.

(Дальше).

— Без сумніву. В кождім однак случаю волю, щоби єї нові теоріи були перенесені з області догадів на тверду почву доказів.

— Будь-що будь годі заперечити — одвітив я, — що Кроллі-го «Tractatus» має так крипкі і добре обдумані докази, та що є твором дуже важним в кождій сираві життя суспільного або приватного.

— Є знаменитим геліографом в часі сонячного дня — одвітив сотрудник — пощо однак геліограф серед хмарних днів?

— В кождім разі нехай Бог благословить єпископа. Се вже не його вина, коли покажуть ся, що в Ірландії нема ще найліпших богословів, образовців і орієнталістів. Яка з него людина практична і далековидюча!

— А як буде отче парох — сказав мій сотрудник — з тим крученєм перстєня на руці і погляданєм на дорогі камінї в мітрі, про які отець парох перед хвилиєю згадували?

— Не говорім про се — одвітив я. Мій кивъ чекати ме на вас в день конференції. Мусите поновити самі, щоби на соборчик не припізнити ся.

Що за приємна їзда!

Май в Ірландії! Для мене май, се перехід з темного тунелю на єсне сонїшне сьвітло. Зем-

ля скидає зимову поволоку і я прохожую ся з піднесеною головою під тінистою деревиною, або на березі лисучого моря, серед запашною яблінкового цвітн, або вкінци серед веснівок і фіялків, що вкривають землю під моїми ногами. Ягнята пасуть ся на левадах біля своїх материй; діти, що вертають вечером домів, обвішені вінками пахучих цвітїв і зел в руках. В маю наповнюють ся висохлі жили новою кровю, розбуджують ся приспані змісли, оживає кріпке битє пригнобленого духа. Ясні облаки в маю повні пtiчого співу, щебету жайворонків, перекликуванія селян-ратаїв, що орють богату, чорну землю в товаристві стада ворон, які стежуть за плугом й переглядають кожду заорану скибу.

— Гарна днина, Михайле!

— Гарна прошу отця. Богу дякувати!

— Знаменята погода на пільні роботи!

— Не може бути красша, отче добродію!

Блискивидею минаємо ниви і людий, бо наш кивъ чує сьвіжу кров в жилах і жєне рівним кроком дорогою.

Ми приїхали в пору, тому сїдаю вигідно в старім моім куті біля фотелю єпископа, поки зібрани ся священники. Рад би я однак мати відповідь на слїдуюче питанє: Коли священник старший віком, що не визначав ся дотепер єлєганційю, узнаєть за відповіднє, зачесати сиве волосє на зад голови, уберє новє несплямленє чорнє одїнє, повісить при камізолі на виднім місци золотий ланцюжок з брельоками, приодїє з фантазійю рince nez на шовковій тасьмі; коли, одним словом станеть ся частим й огрядним, як личить священникови, що має якєсь становичє в єпархії, — то чому інші товариші глядять на

нього мов на дивогляда, вкладають до кишені руки, посвистують із здивованія або питають один другого, неначєб мене не знали: «Се чужий чоловік?» — І чому навіть єпископ підсміхнув ся, коли я поцілював перстєнь на його руці й погратулював, що так добре виглядає?

— Взаїмно можу вам погратулювати, отче Дане — сказав єпископ — ніколи не виглядали ви так добре, як ниві. Всі ті поліпшеня і реформи, введені вами в Кільронаї, відродили вас цілком.

О. Летбі сидів конєць стола і глядїв скромно, мов монахиєня.

— І я мушу вашій Ексцеленції погратулювати — кажу я — за єї зміни, введені в наших конференціях. Ясна річ, що Ексцеленція хотять належно розвинути таланти нашої єпархії.

Опозиція замуркотїла докруги стола.

— Бою ся вельми — сказав — єпископ, — що будете мусїли, отче Дане, перервати студії над грекою й латиною, бо лєдвї вам стане часу на обробленє тем конференцій.

— Се правда! Треба 24 годин на добу і єїм днів в тижні, щоби обговорити те все хоч на достаточну ноту. (О! о! — докруги стола), та і се добре, що Ваша Ексцеленція з питомою виrozumіlostю, мали на увазі тільки гнучкі умї тих второнних молодців, а звільнили від праці умї повільні й слабї старих парохів таких, як приміром я. (Ні, ні! — докруги стола).

(Дальше буде).

ються доказувати мальчикам погубність і преступність русської національної ідеї. Помінь хороше, какъ одинъ українській профессоръ коломийської гимназії, естествознавця, доказувавъ несебразність „кацапского“ ученія — съ точки зріння — біології!

Дальше виводить „Прикарп. Русь“, що весь сей добуток досягнула „русская книга“, що „сегодня въ каждой русской бурсѣ имѣется, своя, собственная гимназическая русская библиотека“ (розуміє ся всякі брошури Філевичів, Флоринських і т. п., а до того образи з життя коренних Москалів, географічні карти Росії для уявлення величі російського раю і все те називає „Прикарп. Русь“ — національное воспитаніє молодого поколѣння. І і тим з великими докорами звертає ся проти настоятелів „русской бурсы“ Народного Дому, котрі своїм питомцям впоювали „хитрый рутенскій принципъ: ты долженъ быти русскимъ, но никто не долженъ о томъ знати (наука фарисейства, дволичности, Zweiseelenteorie, котру так справно наш москвичі впоюють в молодіж і тим здобувають собі імя консерватистів і домагає ся рішучого і явного ісповідання об'єднательної ідеї і кінчить свої виводи ось як:

„Къ счастью, воспитательная система въ нашихъ бурсахъ перемѣняется къ лучшему, русскій языкъ и русская книга, — это лучшее оружіе противъ народныхъ сепаратистовъ — получила во всѣхъ нихъ право гражданства или даже господства. Если наше общество болѣе энергично чѣмъ до сихъ поръ поддержитъ бурсы существующія, если при каждой гимназії открытѣ новую и если эти бурсы будутъ въ самомъ дѣлѣ русскія, намъ нечего будетъ смотрѣть съ тревогой въ будущее. В этомъ году 100 русскихъ юношей поступитъ въ высшія школы, и мы должны считать своимъ святѣйшимъ національнымъ долгомъ, чтобы это число росло по крайней мѣрѣ на 25% ежегодно. Если станемъ на высоту задачи, если простанемъ помощную руку нашимъ крестьянскимъ дѣтямъ, можемъ разсчитывать, что черезъ какихъ нибудь 8—10 лѣтъ въ львовскомъ университетѣ не 250, а 500—600 студентовъ въ графѣ „национальность“ вступительнаго листка напишеть: русская! Тогда съ нами принуждены будутъ считаться.“

Отсе в наглядномъ доказомъ, достаточнимъ москвичами, що їх заподалива робота звернена на молоде поколѣнє, що би в него впоити об'єднательну ідею московску, зогидити в яго очах руск. кат. віру, свою рідну мову і літературу, а накинути ему чуже російське казённое православіє, чужу московську мову і зробити з сего нашого молодого поколѣннє поміст до об'єднаннє австрійских Русинів з московским раєм, який ставляють усе перед очі питомцямъ московскихъ бурсы і „девушкамъ“ московфильскихъ пансіонів. Тим більше повинні ми подбати про розширенє нашихъ народнихъ бурсы, що би москвичі не вилочували убогій молодежи і не робили з неї московскихъ яничерів.

Скажѣмъ собі правду В очі!*)

(Кілька замѣтокъ про нашѣ немочи, та з нагоди похоронівъ бл. п. Коцька у Львові політично-релігійнихъ манифестацій по краю.)

I.

Стало ся то, що можна було предвидѣти, полялась молодеца кров на университеті у Льво-

*) Подаємо тут замѣтки одного з цѣрихъ нашихъ народоловцівъ, хоч він може в нинѣшній хвилѣ загорілості і запамороченнє видати ся декому не на часі. Однак ми думаємо навпаки, що якъ разъ в нинѣшнімъ важкимъ положеннємъ крайна

ві. Знаменемъ ненависти і нетерпеливости двохъ сусѣднихъ братнихъ народівъ є смерть і каліцтво від бровнінцівъ. Страшні то вже часи! Культура пішла в кут, а п'ястук і варварство взяли верх. Нема що задивувати нинѣшному безбожному шовіністично-варварскому поступови. Так самоубійства і убійства се знамена великої малокультурности а ще більше випаченого, зле зрозумілого поступу. Поступ може бути хваба в добрімъ напрямі, бо в злімъ поступ виростає на злочин. Та що стало ся, не верне ся. Нехайже хоч поважніші і розумніші люди призадумають ся „Камо грядемъ“ (куди ідемо) і то ще нинѣ, бо небавомъ можемо бути свѣдками ще страшнішихъ подій, а годі людямъ просвѣченимъ, поступовимъ дозволяти на се. Тожъ поки часъ ратуємо у павшу мораль. Оклики безумнихъ загорілцівъ, що по трупахъ дїйдемо до поступу, до культури, до досягненнє ідеалівъ народнихъ, дїйдемо до университету, ледви чи справдять ся. Праця і тільки праця принесе намъ, то чого бажаємо. Валленродизмъ, чи подібні ему змаганнє не оплачуютъ сегоднє. Ось Поляки, бодай розумніші, не гадають нинѣ вже про повстаннє противъ Москви і Пруса; вже стратили надію на відбудованє вітчизни мечемъ і кулями, але поклали собі метою, здобувати народну волю, просвѣтою, культурою, економією і поступомъ на всіхъ поляхъ знаннє людського, якъ і збираннє гроша на народні цїли. Все повисше сказанє є збираннє того материялу, який в часомъ засияє яснымъ полумінемъ і народ самъ скине пута неволі без проливу крови і стане ся власновільнимъ. Ми вже й нинѣшними часами маємо приміри такої боротьби і скиненнє із себе чужого ярма без вистрїлу навіть одного карабіна чи бровнінґа. В Росіі — що правда — ще кровъ лить ся за волю народівъ тай в насъ вже стрїляють ся і ще, здає ся, не скоро буде тому конецъ, але чи то що допомагає? Коли би в Росіі була культура, просвѣта, добробит, людське житє правдиво моральне, поступове, такъ ярмо царсько-чиновницьке само би упало; а такъ тисячі найкрасшихъ синівъ гинуть, одинъ другого, хоч і невинно в часомъ мордує, а неволя якъ була такъ і є. Російська революція не вдала ся. Нинѣшний чоловікъ таки вже починає гидитись убійствами; вінъ хоче иншої борби, не на кулаки, чи бровнінґи, карабіни, вінъ хоче культурної борби. Хоч у насъ Поляки далекі ще й самі від культури, якої насъ хотять учити, однак не можна хочби і з ними воювати на бровнінґи. Вони вже і такъ зрїкають ся границь історичної Польщі і поступають ся крок за крокомъ взад, хочъ бута їхъ ще видима, а шляхотско-заговниста упертість і загорілесть дають ся намъ чимало в знаки. Та се нічо! Чимъ що з більшимъ трудомъ здобудеш, тимъ оно буде дорожше, але ніколи не здобудаймо нашихъ ідеалівъ бровнінґомъ. Поляки чванять ся, що они християни католики, але ж з другої сторони того католицького християнства у відносинахъ до Русинівъ не видно. Они то своїмъ заслупленнємъ, загорілестю, заборчостю, посяганнємъ на шляхту руску і литовску, не справедливыми правами, своїмъ поведеннємъ для іновірцівъ а передовсімъ для грецько-східного обряду, тільки накоїли лиха, що відтрутили від Церкви католицької цїлий Схід: Руське козацтво, український 30-мільйонний нарідъ, а такожъ Москалів. Они, якъ читаємо в ріжнихъ письмахъ, не були апостолами католицтва, але апостолами расѣданнє, ненависти, боротьби, усобництв, і вкінци завпастили свою вітчизну; якъ каже Шевченко: Польща впала і насъ задавила, до чого причинивъ ся Хмельницький і північні борці за волю України.

пора призадумати ся над причинами сего невідрадного стану і сказати собі правду в очі, признати ся до похибок, якихъ і в нашімъ народі пороблено доволі, бо лише пізнаннє похибокъ може довести до направлє. Ми привикли пірвані хвилими почуваннєми іти на маня, не розбираючи розумомъ і непризадумуючи ся над тимъ, куди і за чимъ ідемо, та чи справді дїйдемо до чого. Замѣтки дописника нашого якъ разъ приневолюють до такої задуми і розваги, а пора вже крайна, що би зрїло над нашимъ положеннємъ застановити ся і задати собі питаннє, чи те, що ми робимо, добре і чи се веде до поправлє нашого долі, чи навпаки до гіршого. Тимто, хочъ може декому не припадуть до вподоби сї слова дописника висказані з горячої любові до безталанного нашого народу, то ми даємо їмъ місце в нашій часописі, бо гадка гадку родить і веде до висвєнєннє справи. — *Ред.*

Римъ знає дуже добре Поляківъ і на нихъ ніколи не покладав великої надії.

Та ми відбїгли троха за далеко не такъ може ненарочно. Досить, що нинѣ у насъ в Галичині бачимо страшні події межинардної боротьби. Хочъ нарідъ нашъ ще далеко, далеко несвѣдомий, хто вінъ є, та рухливіші одиниці бажаютъ его сейчасъ і то таки ще нинѣ дивинути і поставити на рівні ноги.

Не за день, ані за два дни се може статись. Поки що однакъ чуюмо, що у насъ щось дїєсь протинного і божому і людському законуви, що надуть трупи.

Нашихъ паде більше, але намъ не лекшає ані разъ. Видно, що не туди стежка! І ломанє пультивъ і серенада в парламенті не оплачує, очевидно того вже за багато а тимъ менше убійства.

(Конецъ буде)

Участь Русинівъ в Радахъ шкільнихъ окружнихъ.

Кождий, що знає вагу народного шкільництва, признаєть, що немалий вплив на хідъ справъ має ся обстановка, о скілько даний нарідъ є заступлений у властяхъ, або тілахъ покликанихъ до ведєннє організації шкіль, обсади посад, та наглядю надъ переведеннємъ научнихъ плянівъ.

„При загальнімъ обовязку посланнє дїтей до школи підъ грозою примусу шкільного кождий нарідъ виторивъ уже собі вплив на хідъ шкільництва народного, або старає ся виробити введєннємъ представниківъ до тіл покликанихъ до наглядю шкільництва.“

Край нашъ що до надзору шкільного є поділений на округи, ті зновъ на громади (обсяги) шкільні, а на чолі їхъ в краю стоїть Рада шкільна краєва.

З сихъ Рада шкільна місцева є тіломъ чисто самоуправнимъ (автономнимъ), а Рада шкільна краєва і окружні складають ся з представниківъ тіл автономнихъ, яко відпоручниківъ представниківъ церкви (ісповіднихъ громад), та народного, середного і висшого шкільництва. Виконаннє їхъ власти спочиває в рукахъ урядниківъ, референтівъ і предсїдниківъ сихъ властей.

Представниківъ народівъ, заселяющихъ Галичину глядїти маємо міжъ відпоручниками тіл автономнихъ і шкільництва.

Участь представниківъ обохъ народівъ заселяющихъ Галичину в заряді шкільництвомъ є застережена лишень в законі о Раді шкільній краєвій, після котрої входить в складъ єї трєхъ членівъ Русинівъ. Застереженнє сего нема що до складу Радъ шкільнихъ окружнихъ і місцевихъ.

Була практика, що Ради повітові узгляднєли потребу заступництва Русинівъ в Радахъ шкільнихъ окружнихъ і вибираючи двохъ відпоручниківъ, вислалі все одного Поляка а другого Русина, та з кругівъ учительскихъ виходили делегати Русини, однак з часомъ по декотрихъ повітахъ устала ся практика і тамъ Ради шкільні окружні не мають представниківъ другого народу, мимо переважного числа населєннє. З сего випло, що в сихъ Радахъ шкільнихъ окружнихъ однимъ представникомъ Русинівъ, а неразъ однимъ Русинимъ є відпоручникъ Церкви, іменованій консисторією.

Хстїяй одинъ, або двохъ представниківъ не много може вплинути на хідъ справъ, однакъ являє ся, що одинъ з народівъ не має по сихъ повітахъ навіть спромоги забрати голосу в справі свого шкільництва.

Колі приглянемо ся обсягови власти порученої Радамъ шкільнимъ окружнимъ, побачимо, що є она дуже обемиста.

Ся шкільна власть організує Ради шкільні місцеві, надзорує їхъ дїяльність, організує школи в своїмъ окрузі, надзорує навчанє в нихъ і перевєдєннє научнихъ плянівъ, приймає в свій округъ учителівъ, іменує тимчасовихъ, виставляє їмъ кваліфікацію, старає ся о їхъ дальше образованє, робить конкурснє на сталє обсаженє, виказує якого рода силъ учительскихъ потребує до своїхъ шкіль, та з якою кваліфікацією, розписує конкурснє до сталого обсади місцьъ учительскихъ, виставляє кваліфікації і укладає терна що до сталого обсади, видає осуд і посередничить в закладаннє приватнихъ шкіль, надзорує їхъ і т. др.

Проти волі Ради шкільної окружної тільки

в рідких случаях може дістати ся учительська сила до даного округу, хіба дорогою службового перенесення, або при сталій обсаді посади.

Супроти сего стану не може бути рівнодушним. Наколи по декотрих повітах в тілі сім мають Русини заледво одного представника в особі відпоручника консисторського. Наслідки сего видимо в числі шкіл з викладною рускою мовою, числі клас, якості їх, та обсаді особливо по містах.

P.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

В угорській соймі ведено розправу над торговельним договором з Румунією. В імені правительства промовляв за договором міністер рільництва гр. Шерені. На особлившу увагу за-служує погляд, дотикаючий також Австрії, що довіз худоби не буде мати впливу на її ціну, лише уможливить біднійшим верствам населення уживаня мяса, від чого они були доси виключені. Замітне також стверджене зі сторони міністра рільництва, що мучний оборот знесено в угоді в користь австрійських аграрників. Опірним угорським аграрникам приобіцяв міністер правительственну акцію в цілі удержаня пасовищного господарства, а також приобіцяв утвореня консумційних ринків в користь продуцентів і консументів.

Правительственну предлогу в справі згаданого договору прийнято вкінці. Міністер торгівлі Геронімі боронив правительственної предлоги проти закидів зі сторони опозиції, вважаючи договір корисним для Угорщини. Подібно як генеральний бесідник за правительственною предлогою пос. Стерені промовляв також міністер торгівлі, а міністер рільництва гр. Шерені поясняв причину знесеня мучного обороту, що принесе велику шкоду угорському народо-господарству.

Переселеня в Хорватії триває даліше. Бувший бан, по ол гр. Пеячевич, теперішній предсідник хорватського клубу в угорській соймі, вистосовав лист до містопредсідника сего клубу посла Мазураніча лист, в яким заявляє, що складає предсідництво з огляду на се, що переселене викликав хорватський клуб своєю постановою, словодованою чисто особистими зглядами, наражаючи край на непевну судьбу. Він сподіє ся одначе, що політично зрілим живлам коаліції удасть ся поладити сю справу так, як сего вимагає добро народу і вітчизни. Містопредсідник Мазураніч у своїй відповіді пояснив причину постанови хорватских послів і просив гр. Пеячевича о відповідь, чи й далі опирає ся він при своїй постанові. Доси відповідь від гр. Пеячевича не наспіла. А між тим хорватська коаліція вистосувала до бана Томашича лист, в яким заявляє охоту війти з ним в переговори в цілі доведеи до нового порозуміння, застерігаючи собі одначе під кожним зглядом супроти правительства свободну руку.

В боснійській соймі ухвалено бюджет з певними змінами предложеними бюджетовою комісією, між иншим що до зредукованя підмоги для архієпископських шкіл в користь францісканських шкіл. Архієпископ др. Штадлер (в часі его бесіди вийшли Сербі і Музулмані) виступив проти наміреного відібраня підмоги архієпископским школам, без якої не можуть они естувати. Він заявляє ся за підвишенем підмоги для францісканських шкіл з тим, щоб не підкопувано в сей спосіб естуваня янших, рівнож потрібних закладів. Посол Сунаріч (стор. Мандіча) підносил заслуги Францісканів, а пос. Соліман Пашич підніс симпатії музулманів зглядом Францісканів, з якими живють они спільно в згоді чотири століття і заявив ся за піднесенем підмоги для їх шкіл. Провінціал Францісканів Мішич подякував музулманам за заяву приязни і заявив ся за рівноправністю всіх віросповідий.

Заграниця.

Спір між іспанським правительством і Ватиканом довів до зірваня дипломатичних зносин, до чого стремив президент міністрів Кава-

лехас. Він заявив, що вичерпав вже всі середни, ведучі до порозуміння і ніколи не зборюював ся він переговорювати в справах, які обходять Ватикан, але є деякі справи, що до котрих держава не може допустити ніякої суверенної зверхности, лише свою. Каналехас зложив королеві звіт з останньої ноти Ватикану і заявив, що правительство не може прийняти его умовій. Надіючи ся на довіре Корони буде він вести дальше „протиклерикальну“ кампанію. Свого посла при Ватикані іспанське правительство вже відкликало.

Дотично заяви Каналехаса що до ноти Ватикану так пише *Osservatore Romano*: Ватикан заявив, що не буде вести дальших переговорів, але заява була услівна, то є, коли іспанське правительство буде полагджувати односторонно і з власної ініціятиви справи, які є предметом переговорів. Ватикан має право і обовязок, боронити своєї поваги і не може стерпіти, щоб іспанське правительство видавало зарядженя, противні елементарним правилам дипломатичної чемности, а які видано дотично питаи, що є предметом переговорів. Годі отже закидати Ватиканом несприимість, бо він дає лише про забезпеченя свого достоїнства і загальних інтересів Церкви.

Хросимо відговити перегламу.

НОВИНИ

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Ілїї пророка; римо-кат.: Альфонса. — В середу: руско-кат.: Симеона і Івана; римо-кат.: Стефана.

— **Вісти з Парани.** Дня 18. червця відбув ся в Прудентополіс вокально-деклямаційний вечерок в честь Тараса Шевченка. В будинку старої каплиці на гарно пристроєній естраді, серед цвітів і пальм виднів образ поета кобзаря. Концерт зачав ся вступною кантатою „Бже великий“, опісля вступне слово виголосив о. Криницький. В бесіді своїй пояснив причину почитаня Шевченка на цілій Руси-Україні. В програму вечера входили пісні: „На беріжку“, „Ой під гасм“, „Дівча в сінех“, „Ми гайдамаки“. Деклямувала пана Ксеня Гриців „За байраком байрак“, п. Тихий „Калину“ а п. Гоцалюк „До живих і мертвих“ посланє. Як деклямацій так і спів (під управою Бр. Будного) випали удачно. Концерт закінчивсь співом „Ще не вмерла“.

Дай Боже! Щоб Русь Прудентополя осведомлялась чим раз більше, а осведомлене най поступає у неї не криком і горланем (як на жаль водить ся межі якоюсь часткою псевдо-патриотів), але ділом.

Слїдуемого дня т. є 19. червця в неділю відбулось представленє шкільної дітвори в 4 відслонах. По представленю слїдували співи і деклямації. Народу було богато. Так отже забавилась Русь Прудентополя сих кілька днів весело. Кружок аматорів приготовляє тепер до великої драми п. в. „Неон“ в 3 діях.

Дня 20. мая відбули ся загальні збори товариства „Шкільна поміч“ на оселі Барра Гранда. Одноголосно вибрано головою товариства пана Василя Пурца. Учителем став п. Йосиф Ратушний. Вписало ся до школи 33 дітей.

Дня 8. мая с. р. заложено в колонії Ітапара товариство „Просвіта“. Вписало ся 28. членів, а вибір виділу відложено на пізнійше. Дня 12. червця с. р. прибув до колонії о. ігумен Шкирпан і оголосили перші загальні збори, і вибір першого нового виділу. Збори отворив о. Шкирпан красною, патриотичною промовою, представляючи народови ціль товариства. Зараз вписало ся єще 20 членів. Вибрано відтак виділ, до котрого війшов: Павло Шульган яко голова. Потім вибрано церковний комітет і майстра до дальшої будови церкви.

На неділю 31. липця с. р. скликано ухвалою центрального комітету „Народної друкарні“ в Курітібі народний руский зїзд в Курітібі з отсим порядком. В неділю 31. липця о год. 10. рано спільна служба Божа, о 1-шій по полудни отворене зїзду в локалі Тов-а Шевченка, при улиці Вісконде Накар 43. Звіт центрального комітету „Нар. Др.“ Вибір центрального комітету і затвердженє агентів на колоніях. справа часописи. Внески та інтерпеляції в справах „Н. Др.“. Реферат о народнім шкільництві, реферат о народній організації, та загальні внески. О год. 8. вечер спільна забава з танцями а в понеділок рано спільна фотографія. („Прапор“).

— **Отворенє нового „Сокола“** відбуло ся вчерашньої неділі в Болшевцях, рогатинського повіта. На загальні збори зібрало ся кількост людий,

старших господарів, господинь, парубків і дівчат. Прибули також Соколи з Кунашева (27) та з Коростович (17) і Січовики з Гербутова (18). всі у відзнаках. Львівський „Сокіл“ вислав п. С. І., яко свого відпоручника. По отвореню заг. зборів членом комітету основателів п. Фігурко, вибрано головою зборів п. В. Скрентовича, учителя з Кунашева, а секретарював акад Панчук. Статут пояснив львівський відпоручник, поручаючи членам нового товариства, щоб своєю примірною працею в хосен рідного народа довели до очищення Болшовець і околиці з москвофільської язви. Потім наступив виис членів, яких зголосило ся поверх 50. Між ними було кілька з навєрнених москвофільів. Потім вибрано старшину, ухвалено річну вкладку в висоті 1 К, а наконєць акад. Панчук промовляв на тему народної організації. Потім відбула ся на толоці наука муштри і вправч з сикавкою при участі поверх 80 Соколів і Січовників. Виравам приглядало ся кількост людий, а між ними немало членів кацапської „Русской дружини“, убрані в свої трибарвні московські денти, але поводили ся спокійно і невизиваючо. Бачили сами, що безповоротну минули часи їх панованя. Нарід переважно прозрів і відцурав ся кацапства. З кацапского гнізда болшовецького, куда тому три роки небезпечно було народовцеві показати ся, остали недостатки, які один по другим дезертирують до народного табору. Лише праці треба на народній ниві, а москвофільська хопта геть звикне.

— **Старшина тов-а „Український Клуб“** в Києві на жаданє поліції мусліла виставити заяву, що до локалю тов-а не буде впускати учеників середних шкіл.

— **Неграмотність.** Російське Поділе стоїть по московській і владимірській губерній на третім місци що до густоти населеня. За те письменних на рос. Поділю є всего 16 процент.

— **Розкопи на місци Ольвії.** Недалеко від села Парутина, на Херсонщині імпєраторська археологічна комісія почала сими днями розкопи на місци стародавньої грецької Ольвії. Розкопи сї провадить комісія вже десять років що літа, під доглядом вченого археолога, проф. В. Фармаковского. Наслідки розкопів до сего часу дали можливість вяснити, де саме стояло місто, его улицы, з чого жили городян, чим торгували, які в них були гроші і т. ин. Дослід Некрополя показує тодішний звичай ховати мерців, знакомить з вірою і побутом городян Ольвії. Кожного року викопують з нетрів землі все нові й нові дуже цікаві річи, що відносять ся до Ольвії, а з нею і — до давньої Греції. І стає старовина, як жива, перед очима.

— **Відкидає вправ кінноти.** З Відня доносять, що великі маневри кінноти, що мали відбути ся в Галичині окремо від цїсарских маневрів, відкликано з причини шестисти носатини у коний.

— **О посольський мандат до сойму** по пос. др. Олесницькім зі стрийського округа буде кандидує вата др. Евген Петрушевич, адвокат зі Скольного і пос. до держ. ради. Кандидатуру его поставлено на онодішнім передвїборчим вічу в Стрию. На вічу була проти него сильна опозиція, яку вкінці удало ся приклонникам дра Петрушевича якось злагодити.

— **Виміна словінських і сербських дітей.** Білгородські і люблянські товариства зробили умову, на підставі котрої в часі шкільних ферій оба народи поміняють ся дітьми. До Сербії мають приїхати на вжації словінські діти, а до Країни сербські. Тим способом оба народи хотять війти в близші взаємини.

— **Маневри фльоти з аеропланом.** Сими днями відбули ся маневри англійської фльоти при участі королівської пари. Рівночасно як розпочали ся рухи на морю, підніс ся з берега лівний воздухоплавець Грагам Уайт на аероплані. В короткім часі дігнав кораблі і піднявши ся над ними високо, так швидко маневрував, що після обчисленя команданта фльоти годі було би досягнути его арматними або карабіновими вистрілами. Зате Грагам Уайт міг легко кинути на кораблі таку масу вибухових материялів, що знищив би цілу фльоту. Маневри перервано небавком, бо настала сильна мрака.

— **Незвичайна ростина.** На острові Ява і на сусїдних островах росте давня ростина звана „капок“. Она визначає ся тим, що є дуже легонька і фунт тої ростины потрафить вдержати на верхні води дорослого чоловіка. Проте мають виробляти з тої ростины ратункові прилади перед утопленем. Тканина з тої ростины ужита за підшевку до камізолика має забезпечувати чоловіка перед утопленем.

— **Американське жите.** До Нового Йорку прибуває що кождих сорок секунд один чужинець, що 53 секунд один поїзд, що три хвилі кого небудь арештують, що шість хвиль родять ся дитина, що сім хвиль хтось вмирає, що 13 хвиль відбуває ся весіле, що 42 отвиряють крамницю, що 48 буває пожежа, що 59 будують одну каменицю, що три години є якесь убійство або грабїж, що чотири години дають кому небудь шлюбну розлуку.

— **Найстарші дерева.** Сто років тому відомий французський вчений дослідник природи Декадоль знайшов в Америці дві старі сосни. Одна мала 25000 літ, а друга 3240 літ. Другий славний дослідник Олександр Гумбольд знайшов в Африці дерево, що мало 5150 літ. Сими днями, як доносять часописи, найдено в Мексиці капариса, що росте вже 6200 років. Капарис сей має навкруги дванадцять сяжнів.

— **Вінчанє п. Володимира Бартоша,** інженера при відділі кравців, з панною Олявією Рейтаровскою відбуло ся дня 24. липця в Лубянках висших. Вмісто розсилання повідомлень призначено 50 К на „Рідну Школу“.

— **Як сушити жате і кошене на луці і поли.** Найлекшим, бо найлучше званім є збір ростин, висушених на сонці. О скільки погода дописує, відбуває ся процес сушеня зі стратою 10% вартости. Зелені ростини, так трави як і управліні в поли, мають в собі 75% вогкости. З сих 75% мусить з зеленої трави випарувати бодай 60%, отже на 100 кгр. сіна випарує 150 літр. води. Парованє се відбуває ся в день під діланєм соншних лучів; вечером починає пара, завішена в воздуху, скроплюватись і на покосах трави осідають дрібні краплі роси. Доки ся роса не обісхне, дальше парованє з трави задержує а що верхні покоси трави були вже досить сухі та не пускають лучів сонця до свідних частин покоса, треба отже другого дня в часі доброї погоди покоси повернути, перетрясти або, о скільки они не грубі, зграбили їх в вали. Если погода стала, можна сі ваги вже третого дня перетрясати, викидаючи вогкі місця на верх, уважаючи, щоб стебла добре розкинено і перевитрено. Молода, починаюча цвисті трава, вимагає більшої острожности і більше работи як стара перецвіла, бо має в собі більше води. Пастивні ростини: ковишину, люцерну, горох, гречку належить сушити инакше, щоб охоронити їх від стертя листків і цвїту, в яких містять ся найцінніші корми. Скошені належить по якімсь часі згравити і уставити в купки (як при гречці) а верх кожної купки окружити сьвіжим бадилєм і міцно уставити. Так уставлені купки перешихають скоро, бо вітер їх передуває а як впаде дощ, то вода скоро стікає. Треба однак перевернені вітром купки сильно назад уставити а як погода не дописує, то часто переставляти, щоб в споді скорше сохли. Приспїшенє висушеня пастивних ростин є річчю так важною, що повидумано ріжні способи, щоб цілє сю осягнути. Найлучші розуміє ся є сі, що вимагають найменше работи а уможливлють висушенє ростин без страти на скількості, якості, смаку, запаху і стравности їх. Такими є: 1) острівки четинних дерев з бічними суками всяджені в землю, 2) три острівки в купі, так звава піраміда і 3) під даху, зроблений з крокв і лат.

Оповідстки.

— **Селяньска бурса фїлії Р. Т. П. в Ярославі.** Сім повідомляємо всіх інтересованих, що в сім році шк. 1910/11 отвіраємо пововно селяньску бурсу. Будемо приймати учеників шкіл народних почавши від III. класи за місячною оплатою 20 К або в натуралїях з доплатою 8 К. Отець або опікун мусить підписати заяву, що буде точно платити, а зложити одразуво 4 К на інвентар і 1 К вписового до Товариства педагогічного. Кождий ученик мусить мати свою постіль і біля. Подана з долученєм переписового листка на відповід належить вносити до 15. серпня 1910 р. на руки п. Юрія Шумського, дирек. шк. в Павлосьові, п. Ярослав. Просимо наших сьвідомих людей, заохотити батьків, котрі мають спосібних синів, щоби користали з добра науки, бо Ярослав має гімназію, реальну школу, виділову а в недовзі буде і школа промислова. — Виділ фїлії Товариства педагогічного в Ярославі 30. липця 1910: *о. К. Хотиневський*, голова. *Юрій Шумський* секретар.

— **З залізниць.** Станції Николаїв і Гиневичі, положені на шляху залізницї льок. Львів Підгайці, уладжені доси для руху особового і пакункового, зістали отворені дня 10. липця для необмеженого руху товарового з вїмком живого товару а також предметів (тяжкі вози, повози і т. д.), до котрих заладования зглядно виладования потрібні суть спеціальні урядженя. Виладование зглядно заладованє пересилок цдловозових в згаданих станциях має виконати відбиратель зглядно на давець.

Посмертні оповідстки.

Евген Стернюк, народний учитель в Заставній на Буковині, упокоїв ся дня 24. липця в домі своєї сестри Анни Клодзїньскої в Путятинцах в 28. році житя. Покійний визначав ся горячим

патриотизмом і Русь-Україна втратила в нїм щирого сина і невтомного робітника. В. с. п!

Іван Грицак, студент III. року богословія, упокоїв ся в Лисці дня 26. с. м. в 23. році житя. В. с. п!

Наука, штука і література.

— **„Економіст“.** Вийшло чєло 6. місячника „Економіст“. Зміст єго такий: 2) Кооперация продуцентів і консументів. 2) М. Гехтер — Діяльність кредитових товариств на Україні. 3) Івашко Іван — Повітові бюра посередництва праці в сьвітлі цифр. 4) Всячина. Бібліографія. 6) Обіжчик Краєвого Союза ревизийного до союзних стоваришенєх з дня 30. червня 1910.

Телеграми

з дня 1. серпня

Булагешт. Сойм ухвалив торговельний договор в Румунію у всіх трох читанях.

Станіславів. На станції Лєова коло Надвірної вискочив із шин прогульковий поїзд, що виїхав вчєра о 7. год. вечером з Надвірної. Чотири подорожні тяжко ранені, а кількадесят лекше. Причиною катастрофи було лихе уставленє зворотниці так, що останні три вози вїхали на другий шлях, відорвали ся від передної части поїзду і розторожили ся. Зг Станіславава прибув до години ратунковий поїзд.

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

заснованє при Товаристві взаїмних обезпеченєх „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенєх з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти удїлу.

Цїлю Товариства є удїлюванє кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потрученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Ковто в Щадницї почтовій ч. 35.527.

Ковто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 3,721.268.—

Удїли членські К 284.195.—

Позички удїлові К 3,471.478.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Др. Богдан Барвіньский:

Зїзд галицького князя Данила з угорским королєм Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 10 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійського безкоролівя). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстутович, великий князь Литовско-русский. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewiczka a історичні висновки А-ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причинки. Розвідки, замітки і материяли до історії України-Руси. I. Жовква 1908 мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвій імені україньско-русского народу. Львів, мал. 8° ст. 41. — Ціна 40 с.

Pieczęcie książąt halicko-włodzimierskich z pierwszej poł. XIV. w. Краків 1909. мал. 8° ст. 22. — Ціна 40 с.

Pieczęcie bojarów halicko-włodzimierskich z pierw. połowy XIV. w. Львів 1910 вел. 8° ст. 4. — Ціна 5 с.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

„ДОСТАВА“

у Львові, ул. Руска ч. 20
в Станіславові, ул. Смольки 1

спровадила нові матерії на ризи і хоругви, — металеві вироби (чаші, ліхтары і крести) і різьби (кивоти, профєсїональні вїтарці).

Поручає випробованих різбарів для ікономстасів і престолів та малярів для церков.

Золочене чаш і на праву риз просить ся висилати просто до Львова.

Платить за вкладковї гроші 6%!

Ол. Барвіньский. Історичний огляд засновин Народного Дому у Львові (на основі жерел). — Ціна 80 сотиків.

Ол. Барвіньский. З останних десятиліть XIX віку. — Ціна 40 сот.

W sprawie uniwersytetu lwowskiego listk Edw. Gnięwosza, szefa sencyjnego ministerstwa wyznań i ośw. do Alexandra Barwińskiego. — Ціна 10 сот.

Гомерова Одиссея, переклад Ніциньского-Байди). Ч. I і II. — Ціна 4 К 40 с.

Метаморфози Овідія, переклад Сердешного. — Ціна 1 К.

Григорій С. Сковорода. — Ціна 30 с.

Конський, Непримирена. — 40 с.

Кулш. Дов Жуан Байрона. — 40 с.

Антін Головатий, Уманця. — 30 с.

Шевченко, Наймичка, повість. — 60 с.

Княгиня — 30 с.

Проф. Ратміров. повість „Мордовця“ — 40 с.

Оржешко. Великий, новеля. — 50 с.

Йов, переспів П. Ратая. — 1 К.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ або в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з		рано	перед пол.	по пол.	вечер	вночі
Бжогова		5:50	8:05	1:30	5:45	10:05
Тарнова		7:27	10:10	1:15 B	8:40	2:30
Підволочиск				1:05	—	—
Черновець		7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець		8:05	—	2:05	5:30	9:30
Станіславава		5:45	—	—	6:35	12:26
Коломыя			10:21	—	—	—
Ходорова	5:15 Г					
Стрия	7:28	11:45	4:25	7:41	11:42	
Самбора	8:00	9:58	2:00	—	9:00	
Рави рускої	7:32	12:00	—	8:00	—	
Яворова	8:15	—	5:00	—	—	
Бухович	7:32	1:05 Л	1:33 B	8:00	9:25 B	3
Брухович	7:49 К	1:20	4:10 B	3:26K	—	
Підгаєць	—	11:15	—	—	—	12:10
Винник	—	—	—	—	—	—
Явова	8:15	1:10 K	5:00	9:26 K	10:07K	
Любіня	8:00	9:38	2:00	9:00	11:40P	
На Підзамчє з:						
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:17	10:13	
Бродів	7:01	—	2:00	5:17	10:12	
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	—	
Винник	7:26	—	—	6:29	11:55A	
На Личаків з:						
Підгаєць	—	10:33	—	9:28	—	
Винник	7:10	—	—	6:13	11:39A	
Зі Львова відходять до		рано	перед пол.	по полуд.	вечер	вночі
Бжогова		5:45	8:25	3:15	6:55	11:15
Тарнова		6:04	8:40	3:55	7:45	12:45
Кракова				2:45	6:04	—
Мшани				3:30	5:41	—
Підволочиск		6:20	10:40	2:16	8:10	11:10
Черновець		6:10	9:35	—	—	10:26
Черновець		—	9:10	2:23	—	2:50
Станіславава		—	—	2:52	—	—
Коломыя		—	—	—	5:59	—
Ходорова		—	—	—	8:23 B	—
Стрия	7:20	10:15	1:45	6:50	11:25	
Самбора	7:00	9:05	3:40	—	10:40	
Рави рускої	7:34	—	2:30	7:10	11:35 B	
Яворова	8:20	—	—	6:30	—	
Бухович	6:13	10:05 Л	2:35 B	8:38 B	11:35 B	
Брухович	7:24	12:25 B	4:24 B	7:10	—	
Підгаєць	5:58	—	—	6:16	—	
Явова	8:20	10:20 K	1:35 H	3:25	6:39 K	
Любіня	6:00	9:05	2:15 P	3:40	10:40	
3 Підзамчє до:						
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:33	11:32	
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:33	—	
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—	
Винник	—	—	1:30	—	11:35A	
3 Личаків до:						
Підгаєць	6:31	—	—	6:50	—	
Винник	—	—	1:49	—	10:54	

ЗАМІТКА: Поспїшні поїзди печатані товстим другом. — *) Лише в недїлі.

A = лише в середи і суботи. — B = від 1:06 до 3:09 поденно; B = в день перед кождою недїлею і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кождій недїлі і сьвятї обох обрядів. — Д = від 19:06 до 11:09, в недїлі і рим-кат. сьвята. — З = від 16. до 30/9, поденно. — K = від 15. до 30/9, поденно. — Л = від 16 до 31, поденно. — H = від 15, до 11/9, в недїлі і рим. кат. сьвята. — P = від 15/5, до 11/9, в недїлі і рим. кат. сьвята.